

41

MLADOST

Mestna hranilnica ljubljanska

(Graška štedionica)

u Ljubljani, Prešernova ulica.

STANJE VLOŽENEGA DENARJA nad 120 milijonov dinarjev.
SPREJEMA VLOGE na hranilne knjižice in na tekoči račun
proti najugodnejšemu obreslovanju.

ZLASTI PLAČUJE za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

JAMSTVO za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladoletnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je

denar popolnoma varen!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilje, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokli in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

NOVA ZALOŽBA

r. z. z o. z.

Ima v zalogi vsakovrstne pisarniške, šolske knjige, zvezke, risalne priprave v največji izbiri za tehnike in inženirje, vse najnovejše knjige svoje in drugih založb, tudi nemške in francoske.

Sprejema naročnino na tu- in inozemske knjige in liste.

Edino združno podjetje te stroke v Sloveniji

Prodajalna K.T.D.

(prej Ničman)

Ljubljana (poleg Jugoslov. tiskarne)

Vse pisalne potrebščine, podobne, molitveniki, svetinje, devocionalije itd.

Svoji k svojim!

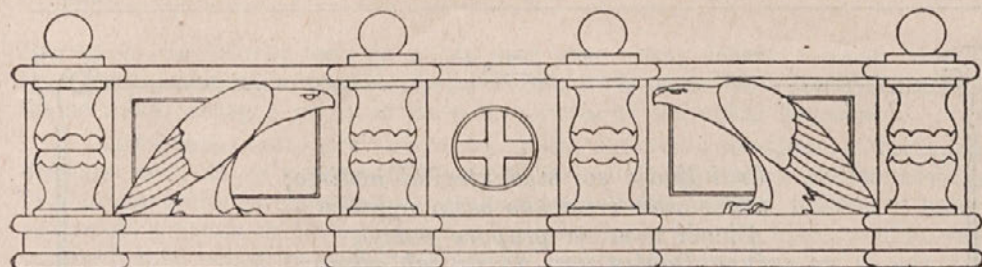

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežnikov in solnčnikov in
izprehodnih palic.

Popravila točno in solidno.

LETNIK XVIII
ŠTEV. 11

MLADOST

LETO 1925
NOVEMBER

Za praznik Brezmadežne.

Zgodnja danica.

Jože Pogačnik.

*Bratje, vstanite! Ozrite se v vzhod:
Luč je zalila ves jutranji svod;
sredi svetlobe tli zgodnja danica,
svetla pred solncem vsesvetlim gori —
Bratje in sestre, Marija Devica
k Luči nam kaže presvetle poti.*

*Tamkaj, v svetlobi, je božje kraljestvo,
vlada tam Jezus in Mati ob njem.
Angeli tamkaj prislanjajo lestvo —
ranji po njej gredo v božji objem.
K belemu knezu, o bratje, pojdimo,
k Jezusu kralju v vojske stopimo!
Čete njegove v svetlobah stojé,
prapori njihovi v zvezdah bliščé:
Vrhu zastav jim danica žari,
Materi božji so polki zapisani.*

*Bo-li mar, bratje, služiti težko?
Saj smo kovali si svoje telo,
gnetli ga, gnetemo, gnesti želimo:
Višjemu, duhu naj služi voljno!
Kaj bi? Bojazen mevžavo slecimo,
hrabro med viteze carstva vstopimo!*

*Mati Danica, poromaj ti z nami,
v službi kraljestva nas zveste ohrani!*

*

*Črni ljudje so, med katerimi hodimo;
sence njih črne nas često oplazijo —
Ali oči nam na prapore pazijo,
čuva Danica nas, da ne zablodimo:
V srca i naša oblaki zaiidejo,
ali kot pridejo, tak spet preidejo ...*

*Slepci še mnogi se luči bojijo,
trudni oči, ko zbudé se, si manejo;
ali iz temnih globeli ne vstanejo
in ne ozro se v Danico Marijo.*

*Bratje, mi vitezi carstva, naj sije
naša luč vanje kot je iz Marije
sinila Luč, zasijala v nji pot ...
Žara uči naj nas Zgodnja Danica,
v sebi vsi svetli še v druge naj svetimo,
v sebi goreči še druge naj netimo,
vžgati uči naj nas modra Devica!
To naj željenje nam srca razpalja,
to je povelje nebeškega kralja:
Z Zgodnjo Danico bodimo — en rod!*

Kaj bomo na letošnjih fantovskih večerih.

Na fantovskih večerih se zbiramo najprej zato, da imamo veselo in prijetno fantovsko družčino, brez katere sploh nismo pravi fantje.

Fantje imamo pravico in dolžnost, da smo veseli, živahni in dobre volje. To pa ni mogoče brez fantovske družčine, kjer zapojemo, se pogovorimo in rečemo kakšno pametno, pa tudi kakšno neumno. To je naša stara fantovska pravica.

V fantovski družčini se navadimo, kako moramo biti prijatelji med seboj, kako moramo skup držati, kako moramo znati drug drugega prenašati, da s skupnimi močmi dosežemo to, česar eden nikoli ne more, pa naj bo še tako brihten. Fant — puščoba postane pozneje gospodar — puščoba — ali je tak človek sploh poraben za kakšno skupno stvar, za skupno delo? Saj se ne zna v isti voz vpreči, da bi potegnil z drugimi vred. In če je vsak tak, ali če bo večina taka, bo voz vedno ostal v blatu.

Danes pa je že tako, da mora vsak stan svoj voz skupno vleči, če hoče, da ga bo izvlekel iz blata, v katerem precej globoko tiči. Kaj pa n. pr. delavec sam pomeni? Nič! In kmet? Nič! Pa obrtnik prav tako.

Zato pa je tako. Ljudje ne znajo skup držati, se ne znajo dogovoriti med seboj, ne znajo drug ob drugem iti, ampak se držijo tistega gesla, ki ga je hudič vrgel med delovne ljudi, da bi jih laže pošamezno davil: Vsak sam zase,

Bog pa za vse. Konec tega pa ni, da vsak zase nekaj doseže, temveč, da vsakega zase težke razmere pokopljejo. Sicer se res vsak zase čuti poklicanega, da bo nekaj dosegel, pa je le malo izvoljenih, ki res nekaj dosežejo.

Zato imamo fantovske večere, da imamo fantovsko družčino. In fantovsko družčino zato, da se med nami fanti ene fare ali enega kraja pletejo nevidne vezi prijateljstva in zvestobe, da je med nami tista prijetna toplota, v kateri se vsakdo prijetno in domače počuti, pravitako kot v družini, kjer so otroci zelo prijatelji med seboj, pa sedijo v zimskem večeru ob gorki peči ter se pogovarjajo napol za šalo napol zares.

To so naši fantovski večeri najprej. Ognjišče srčne kulture, katere bistvo je medsebojno spoštovanje in ljubezen ter pravo socialno mišljenje in čutenje, skratka: praktična krščanska ljubezen.

Klej fantovski sestanki to niso, je znamenje nevarne boleznii v orlovski družini.

Fantovski večeri pa niso samo to.

Poleg srčne kulture morajo dajati tudi umsko kulturo. Pri fantovskih večerih moramo tudi obogateti v svojem znanju, v izobrazbi.

Toliko veljaš, kolikor znaš. Če nič ne znaš, ali če malo znaš, si siromak, velik siromak. Povsod te odrivajo — pa še ne z lepimi besedami, ampak z grdimi — povsod si zadnji. Pa je tako pri delu, je tako pri razgovoru o stvareh, ki zadevajo tudi tebe, je tako pri važnih odločitvah, ki tudi tebi zelo mar gredo. Škoda imaš vedno ti in pogostokrat zelo veliko, tudi gmotno škodo. Neumnost in neizobraženost je v resnici najdražja stvar na svetu.

Poglej ga angleškega ali nemškega delavca in danskega kmeta. Kako visoko so dvignili svoje stanovsko stališče in koliko veljajo v javnem življenju! Pa ne delajo nič več kot pri nas, a iz svojega dela znajo iztisniti mnogo večji dobiček za osebno in javno življenje. Zakaj? Zato, ker veliko znajo in veliko vedo. Inteligenca pa ima vedno svoj ugled in svojo moč in svoj uspeh ter je ne more nadomestiti sama demokracija. Nasprotno: demokracija združena z veliko inteligenco, veliko izobrazbo zadobi šele pravo moč, demokracija brez izobrazbe pa je igrača v rokah takozvanih demagogov, ki z lepimi in navidez resničnimi frazami znajo neizobraženo množico temeljito prevariti in jo potegniti za seboj ter potem svoje vplivno mesto izrabljati v svojo korist. Zgledov imamo okrog sebe toliko, da jih lahko z rokami prijemljemo.

Zato se moramo na fantovskih večerih tudi kaj naučiti, fantovski večeri morajo biti za nas tudi ognjišče umske kulture.

Za letošnje leto je določena za nas vse nad vse važna tvarina, da si jo vsaj toliko prisvojimo, da bomo znali na podlagi tega potem sami naprej misliti in se izobraževati.

Socialno vprašanje!

Danes se vsem delovnim stanovom slabo godi. Znaki kažejo, da ne bo kmalu bolje, celo slabše se nam obeta. Vprašaj kmeta, delavca, obrtnika, pa boš slišal odgovor! Pa saj si sam kmet, delavec, obrtnik in veš, kako je.

Pomagati torej treba in razmere zboljšati.

Toda kdo naj pomaga? Država? Občina? Organizacija, zadružna, strokovna, politična, kulturna? Da! Država, občina, gospodarska, politična, kulturna organizacija!

Toda, kdo je to: država, občina, organizacija? To smo mi, pa nihče drugi. Mi sami smo država, občina, organizacija. Sami si moramo pomagati s tem, da v državi delamo dobre postave, da v občini prav gospodarimo, da v organizaciji sodelujemo. V tem pa baš obstoji socialno vprašanje, pravi dr. A. Ušeničnik v naši učbeni knjižici, »kako urediti človeško družbo, da bi bilo ljudem dobro, ali, kako odpraviti socialno zlo.«

Če hoče zdravnik bolniku pomagati, mora najprvo poznati njegovo bolezen, potem pa sredstva, s katerimi je mogoče bolezen zdraviti. Brez tega dvojnega znanja zdravnik ne bo nobenega bolnika ozdravil, pač pa marsikateremu pomagal na drugi svet, ker ga je napačno zdravil.

Če hočemo mi sami sebe socialno zdraviti, moramo najprej spoznati socialno bolezen, potem pa tudi zdravila. Če tega ni, je brezuspešno naše delo. Nasprotno celo vidimo, kako mnogi zdravijo naše socialno zlo s čisto napačnimi medicinami, zlo pa ni manjše, temveč večje.

Torej tudi tu pride na vrsto najprej izobrazba. Danski kmet n. pr. ne pozna oštarije, pač pa knjigo in časopis in to v največji meri. Zato pa njegovo blago povsod lahko konkurira v kakovosti in ceni. Torej izobrazba in še enkrat izobrazba!

Letošnje leto bomo torej obdelali na naših fantovskih sestankih socialno vprašanje. Največji naš sociološki strokovnjak in pisatelj, vseučiliški profesor dr. A. Ušeničnik, je posebej za nas Orle spisal prekrasno knjigo, v kateri temeljito pojasnjuje socialno vprašanje — socialno zlo in zdravila zanj. Iz te knjige se bomo učili, pogovarjali in debatirali na fantovskih sestankih, spomladi pa bomo pokazali pri prosvetnih tekmah, kaj smo se naučili. Kar je pa glavno: za svoje življenje si bomo prisvojili znanja in izobrazbe, ki se nam bo bogato obrestovala.

Kdor hoče studirati nekoliko globlje in temeljiteje, bo vzel v roke večjo izdajo Ušeničnikove knjige, ki stane 30 Din, vsak član pa si bo gotovo naročil skrajšano izdajo, ki pri skupnem odsekovnem naročilu (vsaj pet izvodov) stane samo 3 Din, drugače pa 6 Din.

Fantje, z veseljem na fantovske večere!

Lilija mogota.

Dr. Ivan Pregelj.

(Slovenske legende drugi del.)

XI. Skrivnostna Roža.

Brezje pa so bile tiste dni nebeška posoda, v kateri je dehtela najskrivnostnejša roža, Mati in Devica, sveti Idol davnih vitezov in božjepotnikov, vseh najtišjih in najbolj gorečih src, sveta Sanja vseh devic in čistih mater in vseh drugov in družic, ki jih je družil kdajkoli tretji red, samostan in cerkev zbirala in večno hrepenenje vžigalo v žrtvi in sveti sli do konca, do groba in čez.

V noči od sobote na zadnjo adventno nedeljo je dahnilo z Brezij v jug in sever, v zahod in jutro po vsem Slovenskem skrivnostna duhovna pomlad. Noč je bila mirna, mlajeva. A vendar je sijala noč, kakor da se koplje v nepoznano sladki mesečini. V tihi noči je šumela tajnostna pesem. Sličila je kipenju zvonov.. A pelo je, kakor da bron poje sam vase; iz tolike daljave, da uho ne loči več, ali šumi v ozračju ali pa poje le iz duše, ki je srečna in hoče, da bi pelo tudi izven nje. V vsa dobra slovenska srca se je tisto noč vsadila nepojmljiva slast: nič ni bilo ne skrbi v bodočnost, ne spominov v žalostno preteklost. V brezbriznem pokoju je valovala duša kakor čoln vrh gladkega in mirnega jezera. Počivala je sama v sebi, zadivljena sama v svoj mir, ki mu je spoznavala izvirek in namen. Vse tostranstvo je bilo komaj medla zarja dve uri po solnčnem zatonu. Slovenija je bila srečna! Vse dobre duše so bile v božjem varstvu. Vse so bile kakor duša nedolžnega otroka... v Materi, z Materjo...

V vse tē duše je nenadno zaplamljelo, zaklicalo s tajno silo. Brezmejno hrepenenje, nepoznanemu do motožju podobno, je objelo sleherno srce, ki je bilo kdajkoli voljno. Marija je zvala svoje, da jih posveti in se ji posvetijo.

Tajna procesija sanjskim slikam podobnih bitij je romala tisto uro k Mariji na Brezje. Hrepenenja stotisočev, ki so tisto uro bili pri spovednici, ena sama velika slovenska žalost... Bil je en glas za sto moških in je pel lavretanske litanije. Bil je en glas za sto ženskih in je odgovarjal.

»Mati častitljiva«... »Prosi za nas!«

»Devica verna«... »Prosi za nas!«

»Hiša zlata«... »Prosi za nas!«

»Kraljica angelov«... »Prosi za nas!«

»Kraljica svetega rožnega venca«... »Prosi za nas!«

Bitja, ki so potovala slaveč na Brezje, so sličila netelesnim vonjem, slajšim od resede, gartrože, bele lilije, mirte in jasmína. Bili so stoteri vrelci: vonj nedolžnosti, vonj skromnosti, vonj ponižnosti in radodarnosti in prizanesljivosti, vonj spoštovanja in odpuščanja in vernosti brez mej. Lili so na Brezje kot vro potoki krvi iz človeškega telesa k srcu. In kakor srce v telesu je gnalo Najnedolžnejše bitje, Vonj, Cvet in Sad v eni, Vsečudo božje pričujočnosti v Materi — romarici in kraljici Brezij, je gnalo Jezero kreposti sto in sto tokov z Brezij v vse ude in člene slovenskih pokrajin, sre in bridkosti...

»Roža skrivnostna«... »Prosi za nas!«

* * *

Dete ob materinem nedriju se je smejalo v sanjah in molilo kakor je znalo:

»V imenu Očeta in Duha! Danes je dan, jutri večer!«

Starejši otrok je pel, se prebudil in klical mater veselo:

»Mati, mati! Na Brezjah smo.«

In materi je bilo v grozo in tolažbo. Sama je tudi pravkar romala v kratkem snu...

Še drugod je zbudil mož ženo:

»Oh,« je dejala razboljeno. »Tako lepó se mi je sanjalo.«

»Pela si ‚Za Bogom častimo‘,« je odvrnil mož. »Ali si zopet romala?«

»Oh, pa koliko nas je bilo na Brezjah!« je odvrnila žena.

Mož molči. Nekaj se mu mehča v srcu. De mehko, sam ne ve, kako more reči tako mehko:

»I no, Jera! Pa poromava, da mi boš mir dala, poromava skupaj na pomlad.«

»Jernej, ali zares?« vriska duša v ženi. — — —

In še se je zgodilo tisto noč, da je ležal mlad človek v strašnih mukah na bolniški postelji v mestni bolnišnici, v oddelku, kjer se zdravijo bridko kužni, strašno bolni, sramotno razjedeni. Tam je ležal mladi človek in mislil nazaj in mislil naprej. Kar je bilo za njim, je bilo vse tako gabno in gnusno. Kar je bilo pred njim, je bilo vse tako temno in obupno. Za vse življenje je bil zbolel mladi mož. Sam si je bil kriv strašne in sramotne bolezni. Zapravil je sebe in svojo zemeljsko srečo, užalil do smrti zadnje človeško bitje, ki ga je še mogel ljubiti, zadnje žensko bitje — svojo sivo, siromašno in pobožno mater... Mladi trpi peklenske telesne muke. A nič niso v primeri z bolestjo, ki mu stiska dušo...

Blede... kolne... roti, naj mu dajo strupa, da bo mir... Bela, tiha usmiljenka mu gre s hladno ruto čez čelo in ponovi kot že stokrat, stotič zopet eno in isto, kakor ura venomer eno in isto:

»Bog je usmiljen! Molite, ubožec, molite!«

Mladi razuzdanec se zvije, hrope, pljunil bi od besa, tako sovraži. Srd ga zblodi, mu zlomi še zadnje telesne moči...

Spi? Sanja? Kako mu je? Kaj se je vzelo tako sladko čistega in zdravilnega od nekod in mu čudežno povilo gnojno telo kakor v čarodejen obliž? Kaj je dehnilo v dušo, da je svobodna in se ji hoče peti? Peti kot pred dvajsetimi leti ob materinem nedriju otroku z otroško besedo:

»V imenu Boga Očeta in svetega Duha. Danes je dan, jutri večer! Angelček varuh, ti mene varuj nocoj to noč...«

Bolnik se zdrami in vidi. Plamenček na dušici pred Bogorodičino sliko na steni je plahutnil in se pognal navzgor k srcu Nepojmljive. Bolnik strmi... Potem ve in deje:

»Sestra Pija!«

»Kaj hočete?«

Ali bolnik spet blodi? Ne! Pri zavesti je in šepeta »Grešnikovo molitev,« najlepšo pesem, ki jo je pel trpki France Levstik...

(Konec.)

Melanholični temperament.

Otokar Janez.

Naj priobčim še pismo, ki mi ga je pred nekaj leti poslal neki Martin z namenom, da mi dopove, kako nujna je takojšnja revizija v odseku njegovega kraja.

Dragi brat okrožni predsednik!

Teško sem se odločil za to pisanje. Poln navdušenja za vzvišene ideale prelepe orlovske organizacije sem se zadnjič poslovil od Tebe. V naših tako pokvarjenih časih je nujno potrebno, da se dobra mladina zbira okoli »Zlate knjige« in se vnema za vse dobro in plemenito. — — —

Toda, žal, moji tovariši — ne morem zapisati: bratje! — tega ne razumejo. V odseku iščejo zgolj veselja, smeja, petja, zabave — za resne reči jim ni nič. Na fantovskih večerih šepetajo in se smejejo med najresnejšimi izvajanci g. predavatelja. Pri telovadbi ni nobene discipline — kolikokrat mora vaditelj na vse grlo zakričati, da je za nekaj minut mir in potrebna zbranost. Na orodju in pri lahki atletiki že še telovadijo, pri prostih in redovnih vajah se jim pa kar na obrazu vidi, kako neresno jih vzamejo. Nič ne pomislijo, da so ravno te vaje tako silno koristne za vzgojo značaja...

Dragi sobrat, meni se zdi, da si niso naši fantje nič zapomnili od Tvojega prekrasnega govora pri nas... Tolikokrat premišlujem noč in dan, kako škoda je zlatih zrn, ki si jih zaman sejal v ta nepreorana srca, kolikokrat si želim, da bi bil daleč, daleč proč od te takozvane »fantovske družčine,« ki me ne razume, ki se mi celo — tako se mi zdi — posmehuje in nima smisla za ideale, za vzore življenja, za polet kvišku... Neizmerno bi bil srečen, če bi mogel biti kje v puščavi — sam, sam, sam... Ker je pa to za sedaj nemogoče, pridi in udari z bičem po teh fantih, ki se oblačijo v orlovska oblačila, znotraj so pa razposajeni petelini... zraven pa potolaži svojega žalostnega in v sebi razdvojenega

Martina.

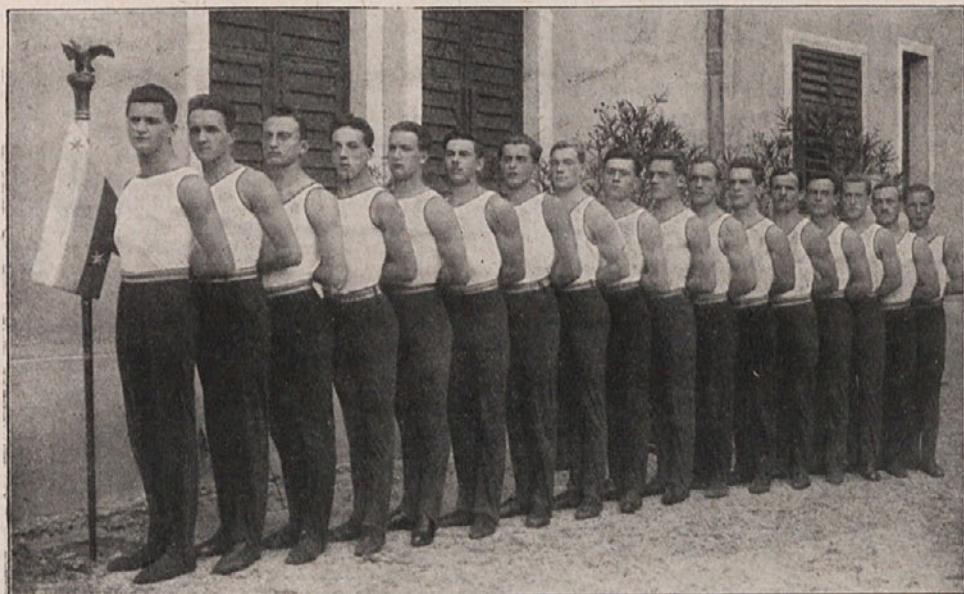
Tako je torej pisal brat Martin. Če smo pred nekaj meseci iz Lojzovega pisma na mah spoznali sangvinika, je prav tako lahko spoznati, da je naš solzavi Martin — m e l a n h o l i k.

Ali se vam ne zdi, da je Martin Lojzetu ravno nasproten temperament? Lojze vidi vse v solnčni svetlobi, Martin brodi neprestano po temni noči, Lojze pretirava na dobro plat, Martin obrača vse na slabo. Lojze ne more biti pol minute brez družčine, Martin hoče biti sam, sam, sam. Prav

je zapisal nekdo: Če bi bil Adam melanholik takrat, ko mu je Gospod rekel: Človeku ni dobro samemu biti, bi mu bil gotovo skočil v besedo in dejal: Hval lepa za družico, jaz sem najrajši sam. Če pa že res hočeš ustvariti Evo, pregradi paradiz čez pol, da bova lepo vsak zase.

Melanholiku ni za družbo, družbi pa seveda tudi zanj ne kaj prida. Redke so njegove besede, počasi prihajajo na dan, prikimavanje ali odkimavanje je pogosto njegov najbolj izrazit govor.

Kdor bi površno opazoval, bi utegnil včasih zamenjati melanholika s flegmatikom. Oba sta namreč na zunaj precej mrtva. Toda velikanska razlika med njima je v tem, da je flegmatik tudi na znotraj pust in zarjavel, dočim melanholik v notranjosti silno živahno živi, mnogo tuhta in razglablja, vsako stvar od sto strani presodi, večinoma tudi — obsodi — — —

Vrsta odseka Ljubljana - Sv. Peter, ki si je na letošnjih tekmah J. O. Z. priborila prehodni prapor O. P.

Če že ni na njej več ali manj vse slabo, je pa vsaj dobra polovica. Melanholik je črnogled, pesimist — sangvinik seveda optimist, obema je pa težko hoditi po edino pravilni zlati srednji poti. Sangvinik je prepričan, da pri »Dalmatincu«, ki da za desetkrat nižjo ceno, nego jo napove, kupi samo pristno blago, melanholik sumniči birmanskega botra, da mu je kupil uro iz ponarejenega zlata. Sangvinik verjame, da je v ljubezni z vesoljnim svetom, melanholika pohvali še tako iz prepričanja, pa ti bo dejal: Zakaj me vlečeš —?

Melanholik je globok človek. Vsaki reči skuša priti do dna. Vse vzame silno resno. Zato je že po naravi filozof, modroslovec. Zelo rad se mudi v misli o pomenu človeškega življenja, o njegovih ciljnih in potih do teh ciljev. Zelo ga boli, ko vidi okoli sebe mnogo ljudi, ki jim je življenje ena sama velika šala. Ker zavoljo svoje črnoglednosti marsikaj še bolj temno vidi nego v resnici je, ima dostikrat prav bridke urice in se ga loteva celo obup. Pravo razumevanje res redko najde, zato se zapira sam vase, je napram ljudem nezaupen in zapet prav gori do podbradka. V njegovi ubogi duši pa kljub navideznemu zunanjemu miru pogosto vre in se kuha

kot v ognjeniku, ki je na zunaj ugasnil, v notranjosti je pa še poln ognjene lave. Nič ni čudnega, če ta lava udari kedaj skozi trdo skorjo in naredi okrog in krog velikanske razvaline. Tako tudi melanholik včasih dolgo kuha in kuha maščevalne misli zoper resnične ali le namišljene sovražnike — ali pa tudi zoper take, ki niso kot bi morali biti — naš Martin! — končno pa da duška svoji muki in si na ta način vsaj malo olajša dušo. Seveda vsak melanholik v svojem maščevanju ni tako nedolžen kot je bil brat Martin — toda začetek je že tu in kdo ve, kako bi se stvari zasukale, da ni Martin pravočasno spoznal svojega temperamenta in se začel resno boriti zoper njegove slabe in nevarne strani!

Goriška v tujini.

Škender.

*Vrba, vrba, séstrica mojá,
vsa otožna, vsa si žalostna:
so-li tudi tebi vzeli beli dom
in ne gre ti iz spomina beli dom?*

*Tam med brajdami
drobna hišica stoji...
solnčni žarki z' drobno hišico kramljajo
in grozdíci se krog hišice smehljajo...
Drobna hišica —
najin rodni krov. —*

*Oj žalujka, daleč, daleč sva od doma.
Duša pa lahko še vedno roma
tja domov...*

Pod tropičnim solncem.

Franc Pengov.

(Dalje.)

Bel kot sneg je gledal štrk na kačo. Bal se je, da bi vtegnila dvigniti glavo do vrha figovca. Pa nenadoma se je potuhnila, obležala tiho kot miška in bulila pred se s svojimi steklenimi očmi.

»Kaj počne sedaj? Na kaj misli? Ali pride sem gori? Ali zna skakati?« je spraševal štrk v skrajni bojzani in nemirno poskakoval po svoji veji. Najraje bi bil seveda odletel proč v neznano daljavo, ko bi bil le mogel. Pa strah mu je hromeel peroti in voljo.

»Ne... sem gor ne poskoči,« tolaži figovec. »Ne morete zahtevati, da bi vam kdo nosil kosilo še v hišo. Sicer pa misli sedaj sama na obed, če jo prav poznam. Bodite pozorni in boste videli... Da, je že tu... uganil sem... Ravno prihaja majhna antilopa. O Bog, usmili se uboge stvarce! Niti pare ne dam za iskrico njenega življenja. V petih minutah bo ležala v kačjem želodcu. Strašne so živali v svoji krvoželjnosti.«

»Strašne!« potrdi štrk drhteč.

»Toda vi niste nič boljši od drugih,« kara figovec. »Ko požre kača antilopo, hočete pač vi požreti kačo.«

»Ne, tega ne storim,« odvrne štrk. »Za noben denar ne. Ne dotaknem se je in ko bi mi dal kdo za to tudi poroštvo, da se mi perot zopet pozdravi.«

»Torej vendar ne?« se posmehuje figovec. »Ste se torej premislili? Povedati vam moram, da sem imel že precej od začetka svoje misli o vašem pogumu. Kar ste sicer pripovedovali, naj že bo kakor hoče; toda da bi dečak, kakršen ste vi, jedel kače...«

»Saj tudi jem kače,« se vzravna štrk užaljen. »Toda to so majhne kače, pošteni gadje in belouške, evropske kače, ali razumete?«

»Pazite!« opomni figovec. »Antilopa je tukaj in kača se že premika. V trenutku bo vse pri kraju.«

In res je priskakljala antilopa, nič hudega slutča. Ozirala se je okrog sebe z rjavima igrajočima se očescema, ljubko je meketala in dvigala prednji nožici za skok. A kača je bila že na nji, se zavila okrog nje v mnogih ovojih in stisnila malo žival do smrti. Antilopa je imela komaj dovolj časa javiti svojo bol s kratkim krikom in že je bila mrtva. Štrk in figovec sta bila priči, kako so zahrešale njene kosti.

»To je pri kraju,« je rekel figovec žalostno. »No, smrt je bila hitra. Zdaj lahko vidite, kako kača žre.«

In res je videl štrk, kako je kača obrnila antilopo naokoli in jo jela goltati kar celo, s kožo in dlako vred, najprej glavo. Trajalo je dolgo časa, da je spravila vase mogočni grizljaj, slednjič pa je le šlo. Antilopa je tičala kot velikanski vozec v telesu kače in štrk je glasno povedal svojo misel, da se mora telo razpočiti.

»Ne, ne razpoči se,« pojasnjuje figovec, »četudi je grizljaj prilično velik. Raca ali štorcklja bi bila sicer tudi primeren prigrizek. Toda kača je bila po dolgem postu lačna, zato se je lotila prve žrtve, ki ji je prišla nasproti. Zdaj pa bo obležala tukaj in prebavljala. V tem času je tako trudna in zaspana, da niti muhi ne stori nič žalega. Brez skrbi zletite doli in jo pojedite, ne da bi le količkaj tvegali — če vam ni slast do jedi že prešla.«

»Zahvalim se za tako kosilo,« odgovori štrk, še vedno tresoč se strahu. »Ne verjamem, da bi bila tako slabotna, kot pravite vi.«

»Le malo počakajte, boste kmalu videli. Pod tropičnim solncem je marsikaj čudnega. Pogosto se obrne list in najmanjši premagajo največje.«

Dan se je nagibal h koncu in tudi noč je prešla. Naslednje jutro je ležala kača še vedno na svojem mestu; zdelo se je, da spi. Tudi vozec je bil še na nji, pomaknil se je bil samo nekoliko navzad.

»Kdo so pa ti paglavčki, ki tam-le lazijo sem?« vpraša štrk. »Podobni so našim mravljam na severu, samo da so precej večji, kot sploh vse tukaj.«

»To so termitje ali bele mravlje,« razlaga figovec. »Le potrpite za trenutek in prepričate se, kaj znajo ti dečki.«

In prišli so termitje... na stotine... na tisoče in stotisoče. Obdali so kačo-velikanko in jo pričeli žreti. Z začudenjem je opazil štrk, da se je komaj genila. Tu in tam se je komaj vidno zdrznila kaka mišica od bolečine in enkrat je malce odprla eno oko, a ga takoj zopet zatisnila. Samega čudenja štrk ni vedel, kaj naj bi rekel.

»Kača ne more drugače,« je poučeval figovec. »Tako se godi v naravi in prav mora biti. Kača se je predolgo postila in zdaj se je preveč našrta. Vrhu vsega je imela pa še to smolo, da je zajela svoj plen ravno v neposredni bližini termitskega gnezda, bolje bi rekel trdnjave. Zdaj so njene urice štete; ne more se braniti, niti proti najmanjšemu mravljinu ne. To sem vam bil že enkrat povedal... Lahko bi se je bili lotili brez najmanjše nevarnosti. Sicer pa to še vedno lahko storite.«

»Bog me varuj tega!« se brani štrk. »Toda grozen prizor je to. Kaj takega bi se v moji domovini ne moglo zgoditi.«

»Ali se pri vas doma sploh kdaj kaj zgodi?«

Štrk je pustil figovcu odgovor na dolgu. Sedel je na veji in nepremično gledal, kako so obirali termitje kačo pri živem telesu. Naslednje jutro je bilo delo končano. Preostali sta samo še okostji kače in antilope; termitje pa so izginili. S tem je bila zgodba pri kraju, pa tudi štrkov apetit je izginil za trenutek.

»Kljub vsemu si boš moral vendar preskrbeti kako stvar za med zobe,« ga opozori figovec; »od same nevolje ne more nihče živeti.«

Krog in krog je raslo in cvetelo, ptice in druge živali so skakale in pele in rjovele. Po močvirju se je izprehajal ibis, ki ga ljudje še bolj spoštujejo nego štorcklo, po vodi je plaval kot napihnen meh mogočni pelikan in polnil z ribami kožnato vrečo pod kljunom, vitki plamenec (flamingo) pa se je na svojih dolgih nogah zanimal za žabe in družji mrčes po močvirju. Mali štrk iz Prekmurja se je zdel samemu sebi neverjetno malenkosten in brez pomena. Nihče se ni zmenil zanj, ko je samotaril vrhu figovca. Melanholično so se potikale njegove misli ob slemenu župnišča rojstne vase in njegove želje so hitele k nezvesti zaročnici, ki je bila že davno poročena in imela že mlade.

Toda za v usta je moral kaj dobiti ubogi štrk; v tem je imel figovec popolnoma prav. In čim bolj so hitele ure in čim večji je postajal njegov glad, toliko bistrejše so mu bile tudi oči za množico tolstih ličink in glist, ki jih je jedel z neznansko slastjo. Tako si je polagoma zopet opomogel in je pozabil svoje zasebne skrbi in bridkosti nad mnogoličnim življenjem, ki ga je obdajalo. (Konec.)

Pogled na zvezdnato nebo.

Ivan Sušnik

(Dalje.)

Kako velike so stalne zvezde? Če glede velikosti primerjamo premičnice našega osolnčja med seboj, vidimo, da so zelo različne velikosti. Merkur je dvajsetkrat, Mart šestkrat manjši od naše zemlje, Venera približno iste velikosti, Jupiter skoro 1300 krat, Saturn 745 krat večji kot zemlja. Brez dvoma vlada glede velikosti prav taka razlika tudi med stalnicami. Saj vidimo na prvi pogled, da so nekatere zvezde zelo svetle, druge prostemu očesu komaj vidne, neštevilna množina se jih pa pokaže šele v daljnogledu. Nehote se nam vsiljuje misel, da so svetle zvezde nam bližje, manj svetle bolj oddaljene. Vsaka luč v večji razdalji manj sveti, kakor v neposredni bližini, ker pojema svetloba v kvadratni meri z razdaljo. Predmet, ki je za 2 ali 3 krat od luči oddaljen, je 4 oziroma 9 krat manj razsvetljen. Jupiter je 5 krat tako daleč od solnca, kakor zemlja, Neptun 30 krat, prvi dobiva 25 krat manj solnčne svetlobe, kakor zemlja, drugi 900 krat. Ako bi bili od solnca tako oddaljeni, kakor je od nas najbližja stalnica, bi se nam solnce svetilo komaj še kot zvezda 1. ali 2. vrste; v razdalji zvezdice 61 v »labudu« bi bilo pa solnce kot zvezdica 5. vrste, prostemu očesu ravno še vidno. Dočim se nam planeti v daljnogledu kažejo kot okrogle ploskve z raznimi pegami na površju, se nam stalnica kaže le kot majhna neznatna svetla točka brez vsakega vidnega premera. Stalnice svetijo z lastno svetlobo, kakor solnce, in smemo z mirno vestjo trditi, da so v resnici prava solnca, kakor je tudi naše solnce v primeri ž njimi enakovrstna stalna zvezda. Ne vemo natančno, koliko svetlobe proizvajajo stalnice na svojem površju, nekatere so nedvomno svetlejše, kakor naše solnce, druge zopet medlejše. Če vzamemo za podlago, da proizvaja zvezda na svojem površju in enakem prostoru isto množino svetlobe, kakor naše solnce in če poznamo približno razdaljo, potem imamo v tem nekaj ključ, s katerim moremo precej verjetno sklepati na približno velikost dotične zvezde. Tako ima n. pr. zvezda 1. vrste v »orlu« Atair sedemkrat več svetlobe, kakor bi je imelo solnce v isti razdalji. Ako je svetlobna moč pri obeh enaka, tedaj bi imel Atair sedemkrat večjo ploskev, kakor solnce in približno 19 krat toliko vsebine. Še veliko večja bi bila zvezda Vega, katera se še v večji razdalji sveti močnejše, kot Atair in je v svoji svetlobi 70 krat močnejša, kakor solnce; njena vsebina bi utegnila biti nad 400 krat večja od solnca. Seveda le tedaj, ako proizvaja na površju toliko svetlobe, kakor solnce. V istini pa proizvaja Vega kot zvezda belomodrikaste barve brezdvomno več svetlobe kakor solnce. Torej bo tudi manjša, kakor bi se po zgornjem ključu smelo sklepati. Kako velike utegnejo biti zvezde Regulus, α in β Oriona, ki vkljub neizmerni daljavi nad 100 svetlobnih let žarijo kot zvezde 1. vrste, se ne da niti približno ceniti. V taki razdalji bi naše solnce prostemu očesu postalo že nevidno. Po drugi strani je pa tudi znanih več zvezd, ki so dosti manjše od solnca, njihov premer se ceni na polovico in še manj solnčnega premera. To so seveda le več ali manj verjetna sklepanja, natančne sigurnosti nam radi silnih razdalj ni mogoče dognati. Vsekakor pa so stalnice velikanska telesa, ker bi sicer v taki razdalji bila popolnoma nevidna.

Kakšna je vsebina stalnih zvezd? — Do srede minulega stoletja se o vsebini in o površju solnca in stalnih zvezd ni nič zanesljivega vedelo. Celo glede solnca se je samo ugibalo, tembolj pa še o stalnih zvezdah. Okrog srede minulega stoletja pa so iznašli orodje, ki se mu pravi »spektroskop«. S tem se da zanesljivo dognati površje in vsebina solnca in stalnih zvezd.

Že dolgo je znano, da trioglato prizmatično brušeno steklo razkroji solnčni žarek v sedmero mavričnih barv, kar se posebno krasno vidi, ako ta odsvit (»šar«) vjamemo na bel zastor ali na belo steno. Pred približno sto leti je slavni

izdelovalec daljnogledov, Fraunhofer, pred stekleno prizmo postavil zelo ozek predor ali špranjo in je potem v šaru opazil veliko množino zelo tankih črt, ki so jih po njem imenovali Fraunhoferjeve črte. Teh črt je Fraunhofer naštel okoli 600. Pozneje so s popolnejšim orodjem naštelih teh črt do 16.000. Vendar tedaj še ni bilo znano, kaj te črtice kažejo. Dognalo se je, da žareči predmeti, kovine, plini, napravljajo solncu podobni šar, v katerem se nahajajo različno barvane svetle črte, ki so pri posameznih tvarinah značilne. Ako pa prehajajo svetlobni trakovi na poti do prizme skozi paro lastne snovi, tedaj nam kaže šar mesto svetlih, črne črte. Na solncu se nahajajo prvine snovi v skrajno razbeljenem stanju, toda solnce obdaja gosto ozračje, napolnjeno s paro istih snovi, skozi katero morajo prodirati svetlobni trakovi na poti do zemlje. Dotične prvotne svetle črte nam kaže šar črne. Obširni poizkusi Kirchhoffovi, Bunsenovi in Jansenovi so to sigurno dognali. Tak izboljšan, iz več prizem sestavljen spektroskop so združili z daljnogledom in nato s tem orodjem opazovali solnce in zvezde.

Na solncu se je dognalo nad 40 prvin, katere se nahajajo tudi na zemlji. Druge prvine sicer niso še dokazane, vendar s tem še ni dognano, da se v istini tamkaj ne nahajajo. Vse te snovi se nahajajo na solncu v žarečem plinastem stanju.

Samooobsebi je umevno, da so takoj po iznajdbi spektroskopa (okrog l. 1860.) zvezdoznanci z veliko vnemo segli po tem čudovitem orodju. Stalne zvezde so bile dosedaj nedosegljive, z največjim daljnogledom se je opazila svetla točka in drugega — nič, nobenega vidnega premera, nikakih podrobnosti na njih. Spektroskop je naenkrat pokazal, da so zvezde stalnice popolnoma slične našemu solncu, velikanske žareče oble, sestavljene iz istih snovi in prvin, kakor jih opažamo na solncu. Pri podrobnem opazovanju se je pa našlo, da zvezde stalnice med seboj niso enake, njihov šar se razločuje in kaže raznovrstne oblike, bolj svetle ali bolj temne črte in pasove. Slavni rimski zvezdoznanelec Secchi je na podlagi šara razdelil zvezde v štiri razrede.

V prvi razred šteje zvezde, ki svetijo z belo ali bledomodrikasto svetlobo. V šaru prevlada žareči vodik, kovinske črte se le malo opazujejo. Vročino teh zvezd na površju cenijo na 12—15.000° C. Nekako dve tretjini opazovanih zvezd spada v prvi razred.

V drugi razred spadajo zvezde z bolj rumenkasto svetlobo. V to vrsto spada tudi naše solnce. Zvezde Arktur, Prokijon, Kapela spadajo v to vrsto. V šaru prevladajo že kovinske črte. Šar Arkturjev in α Centauri je tako podoben solnčnemu, da ga zvezdogledi rabijo kot vzor mesto solnčnega. Zvezde drugega razreda so velik del svoje prvotne vročine že izgubile in cenijo vročino njihovega površja, kakor pri našem solncu, na 6—7000° C. Približno ena četrtina vseh zvezd spada v ta razred.

V tretji razred spadajo zvezde z rdečkasto lučjo. Šar blede proti višnjekasti strani. Znamenito je, da se šar teh zvezd skoro docela vjema s šarom solnčnih peg. Rdečkaste zvezde so še v večji meri ohlajene kot rumenkaste zvezde. Število teh zvezd je le neznatno, Secchi jih navaja krog 100. Ker je svetloba teh zvezd manjša od zvezd prvega in drugega razreda, nam brezdvomno veliko teh zvezd radi silnih daljav ni več vidnih.

Četrti razred kaže temnordeče, najbrže še bolj ohlajene zvezde. Šar kaže značilne vzporedne pasove, ki izvirajo najbrže od ogljika in njegovih spojin. Dočim so pri prvih dveh razredih vsled visoke topline kemične spojine nemogoče, iste nastopajo pri nižji toplini zadnjih razredov. Toplina zvezd zadnjih razredov se znižuje približno od 4000—2500° C.

V posebni, peti razred, je združil Secchi nekaj zvezd s svetlimi (4) vodikovimi črtami. Našel je le 5 takih zvezd. Pozneje so opazovalci to število povišali na 50. Secchijevo pričeto delo so z veliko vnemo nadaljevali zvezdoznanci in njegov sestav razširili in izpopolnili. Zlasti zvezdoznanca Pickering

in Vogel sta napredovala in prvotne 4 razrede Secchijeve razdelila v več podrazredov, ki pa vsi kažejo le različni stadij razvoja dotičnih zvezd. Zvezda se poraja iz svetovne meglice (šar s svetlimi črtami), ki se v sredini polagoma zgoščuje, dokler ne zažari kot zvezda, katero obdaja še v večjem obsegu meglica. Dognalo se je, da te vrste zvezdice kažejo šar petega Secchijevega razreda, ki bi v istini moral biti prvi. Za tem zasveti zvezda v modrikastobeli svetlobi v najhujšem žarečem stanju, preide polagoma v rumenkasto, rdečkasto, slednjič v temnordečo barvo, dokler ne postane vsled pomanjkanja svetlobe našemu očesu nevidna. Spektroskop nam kaže, da se na solncu in zvezdah nahajajo iste snovi in iste prvine, kakor na zemlji, da je torej snov vsega stvarstva enotna, da isti kemični zakoni veljajo na oddaljenih zvezdah, kakor v našem okolju, ako enake razmere obstoje ali nastopijo. (Konec.)

Hočeš zdravih nog?

Med. Viktor Kocijančič.

V jeseni smo. Hladno jesensko deževno vreme nam lahko prinese raznih boleznih in to vsemu telesu in vsakemu udu posebej — od nog navzgor. Da, prav od nog! Saj so ravno noge često vzrok neprijetnim boleznim, če ne pazimo nanje. Zato moramo često misliti na noge, nogavice in čevlje, če se hočemo ubraniti raznim boleznim.

Ne zanemarjaj n o g ! Spuntale se ti bodo sicer in takrat gorje ti! Pel boš tisto pesem, ki jo zna vsak, kdor se v mladosti ni navadil higijensko prav živeti, pesem namreč o revmatizmu, »gihtu«, trganju in kar bi še povedali nadaljni verzi. Zato pazi na to-le! Vsak večer umij noge v mlačni vodi. S tem spraviš nesnago s kože in kožo utrjuješ. Če se ti noge zelo znoje, kani v čevlje semintja formalina, včasih pa tudi v vodo, ki se v nji umivaš. Mogoče bo kaj pomagalo. Formalin dobiš v lekarni, ni nič nevarno. Tudi hudi duh po znoju izgine precej. Ne pij preveč tekočin, zlasti ne kave in čaja, posebno, če imaš hladne noge.

Veliko pomagajo primerne nogavice. Kakšne najbolj ustrezajo ustroju noge? Najmanj svilene! Teh ti tudi kupoval ne boš; so predrage in še nehigijenske, predvsem za zimo. Najboljše so volnene. Noga se v njih težko prehladi. Zakaj? Volnena vlakenca niso tesno skupaj; vmes puščajo majhen, z zrakom napolnjen prostor. Zrak v teh majhnih prostorčkih volnenih nogavic počasi oddaja in prejema toploto. Volna se polagoma omoči in suši. Voda rabi pri svojem izhlapevanju toploto (glej pri likanju: perilo se posuši, likalnik ohladi, a pare se dvigajo proti stropu). Volna noge ne shladi, ker pot ne izhlapeva hitro. S svilo je narobe; malo pota jo že omoči, in ta hitro izhlapeva. Noga se ohlaja. Bombaž se približava svili.

Plini, ki jih oddaja koža, gredo najtežje skozi svilo. Razkrajajo se in razjedajo kožo, da je včasih naravnost izluščena, bela. Seveda se tudi pot razkrajaja. Poleti nosimo bombažaste (pavolnate) in svilene nogavice, dasi se bomo včasih neprijetno počutili, ker se bodo mokre prijele kože. Volnene pa naj nas varujejo prehlada pozimi. Prevelikih nogavic ni dobro nositi; delajo se gube. Pretesne pa ne pripuščajo zraka medse in nogo, in je prepotrebno zračenje onemogočeno.

Povrh nogavic obuvamo č e v l j e. Nad temi pa prevečkrat kraljujejo moda in druge prilike. Zelo malokrat higijena! O prevelikih in tesnih velja, kar o nogavicah. Posebno nevarni so premajhni čevlji. Manjka varujoče plasti zraka in tudi mehanično poškodujejo nogo. Zebe te pozimi in

če je hud mraz, dobiš ozeblino. V majhnih čevljih se ti narede na nogah kurja očesa, prsti se ti zveržijo. Cela noga dobi sčasom drugo obliko; narava se maliči, ti pa trpiš! In kaj pomagajo potem vsa zdravila, če ti niti vzroka ne odpraviš, t. j. čevljev ne premeniš!

Če gojiš nogi higijensko, če imaš primerne nogavice in nogama obuvaž prikrojene čevlje, lahko upaš, da ti noge ne bodo nagajale. Morajo pa biti vsi trije faktorji v redu, ker drug drugega podpirajo!

To in ono.

Telovadna in sportna poročila.

Priljubljen Ivo Kermanner

Sokoli so zopet osnovali Slovansko sokolsko zvezo. V dneh 13. in 14. avgusta so imeli ustanovno skupščino v Varšavi, kjer so bile zastopane: Češka sokolska zveza, jugoslovanska sokolska zveza, poljska sokolska zveza ter zveza ruskega sokolstva izven Rusije.

Jugoslovanski Sokoli se udeležijo vsesokolskega zleta, ki se vrši prihodnje leto v Pragi, tudi s svojim moškim in ženskim naraščanjem, ki nastopi z lastnimi vajami. Člani in članice nastopijo v raznih nastopih ter na akademiji. Udeležili se bodo tudi tekem v oddelkih ter tekme posameznikov za slovanško prvenstvo.

Lahkoatletične tekme za prvenstvo Jugoslavije za leto 1925 so se vršile dne 12. in 13. septembra v Velikem Bečkereku. Teh tekem so se udeležili skoraj vsi boljši klubi Jugoslavije, ki goje lahko atletiko. Od slovenskih klubov je bila zastopana Ilirija s 5 atleti in 6 atletinjami, ki so dosegli prav lepe uspehe: prvenstvo države v ženski lahki atletiki s 73 točkami in 5. mesto v moški lahki atletiki. Pri teh tekmah so dosegli tudi nekaj novih jugoslovanskih rekordov. Prvenstvo v moški lahki atletiki je dosegel A. K. Obilić (Vel. Bečkerek) s 44 točkami. Tu omenimo nekatere najboljše moške uspehe: Tek na 100 m 11.5 sek.; tek na 200 m 24.2 sek.; 400 m 52.9 sek.; 800 m 2:08; 1500 m 4:37; 5000 m 17:04; 110 m preko zaprek 17.3; met kopja 48.95 m; met krogle 13.58 m; met diska 44.16 m; met kladiva 32.02 m; skok v višino 1.71 m; skok v daljavo 6.24 m; skok ob palici 3.13 m.

Za III. zlet švicarske katoliške telovadne zveze, ki se vrši leta 1926. v Badnu, so že sedaj vse priprave v teku. V to svrhu prirejajo tehnične tečaje po celi deželi.

Švicarska telovadna zveza (nekatoliška) je priredila letos od 17. do 21. julija svoj zlet in tekme v Ženevi. Telovadcev je prišlo jako mnogo iz cele Švice; samo tekmovalcev je bilo preko 5000. Pri prostih vajah je nastopilo 12.500 telovadcev. — Komaj je ta zlet pri kraju, so se že začeli pripravljati za prihodnjega, ki se vrši l. 1928. najbrže v Luzernu.

I. del. olimpijada (socialistov) v Frankfurtu se je letos vršila ob velikanski udeležbi telovadcev in sportnikov. Tekme so trajale 5 dni ter se jih je udeležilo 3600 oseb in sicer: 1200 lahkih atletov, 1100 telovadcev, 400 težkih atletov, 400 plavačev, 200 kolesarjev itd. Vršile so se istočasno na štirih stadionih. Pri orodnih tekmah so zmagali Nemci, istotako v tekmi telovadnih sistemov. Med posamezniki je bil v osmerboju (orodne telovadbe) prvi neki Nемец, v dvanajsterboju pa Finec. V ženski orodni telovadbi so zmagale Čehinje; med posameznicami je bila v osmerboju prva neka Avstrijka, v dvanajsterboju pa Nemka.

Drobline in še kaj.

Zbira dr. Vinko Šarabon

Gorske železnice. Najvišja gorska železnica v Evropi je ona, ki pelje na sedlo gore Jungfrau v Švici, 3460 metrov visoko. Švica ima sploh vse polno gorskih železnic; med najlepše računijo poleg jungfrauske ono čez sedlo Bernina, 2330 metrov visoko. Sedaj so pa začeli graditi železnico, ki bo šla še više kot jungfrauska. Izhodišče ji je Chamonix, pod Mont Blancom, prodira pa v osrčje Mont Blanca in bo dosegla končno višino 3843 m. Zadnja postaja bo torej še za 1000 metrov višje kot je naš Triglav. Prvi odsek, do višine 1800 m, so otvorili lansko zimo; drugi odsek, do višine 2663 m (Jalovec), bo dograjen do letošnje zime, vozovi bodo šli po žici, v vsakem bo prostora za 18 oseb. Končni del bo dovršen do zime 1926.

V aeroplanu skoz Sibirijo. Skoz Sibirijo so leteli zadnjič ruski avijatiki iz Evrope na Kitajsko, v obratni smeri pa japonski. Posebej še je pa neko letalo nemške tvrdke Junkers delalo polete po Sibiriji gori in doli, na levo in na desno, ter je napravilo vsega skupaj pot 17.000 kilometrov. Za primeru povemo, da je od najbolj severozahodne točke Jugoslavije, pri Ratečah na Gorenjskem, do najbolj jugovzhodne, v Makedoniji, 930 kilometrov; torej je naredil oni aeroplan osemnajstkrat tako dolgo pot. Vodil ga je pilot Jeske. Obiskal je 14 mest in številna druga selišča; v 300 poletih je prepeljal več kot 1000 gostov. Letalo je bilo oddaljeno večkrat do 1000 kilometrov od krajev, kjer bi moglo dobiti kakšno tehnično pomoč.

Nove knjige.

Poroča urednik.

Prejeli smo v oceno:

Misijonski koledar za l. 1926. Izdala misijonska družba sv. Vinc. Pav. v Ljubljani. Cena Din 8. — Že sedmič je izšel ta koledar in vsakokrat toliko popolnejši, da imamo za l. 1926. v rokah knjigo, ki jo človek nerad odloži, dokler je ni pregledal. Krasi jo zelo lepa ovojna stran, vsebina je pestra, zanimiva in poučna. V njej so številne izbrane slike, koncem nje je celih 16 strani samih slik. Knjigo si je zares vredno nabaviti. — Lani je pisala »Mladost«: »Misijoni so vrt, ki ga sveta Cerkev na novo obdeluje. Tak vrt rodi navadno najlepše cvetje. Ali hočeš tudi ti nekoliko sodelovati pri obdelovanju tega vrta?« Fant, tudi danes te »Mladost« tako vprašuje. Ali hočeš? Že če kupiš misijonski koledar, pomagaš!

Urednikov radio.

Orlovski praznik. Praznik brezmadežnega spočetja prebl. D. M. (dne 8. decembra) je orlovski praznik, ki naj ga odseki praznujejo v zmislu Poslovnika § 132, na kar izrečno opozarjamo.

J. V., Solčava. Vaš govor za orlovski praznik sv. Alojzija sem z zanimanjem prebral. Prepričan sem, da je dosegel svoj namen. Objavljati ga je pa težko. Treba bi bilo namreč marsikaj popraviti. Pa tudi za prostor se naša ljuba »Mladost« vedno tako zelo boji.

I. M. (Gajeva), Poljane. Ker sem Vašo deklamacijo »Kres« priobčil, ste mi poslali drugo. Pravite, naj priobčim tudi to, če mi bo moj »uredniški okus (!) to dovolil«. — Povem, da te ne morem priobčiti. Moj »okus« — da se po Vaše izrazim! — mi namreč ne dopušča. Sicer pa vedite, da okus v takih slučajih ni merodajen. Prej uredniška »sitnost«! — Še to: niste brez daru! Ponu-

dite pri »Vigredi«. Ali ni »Vigred« deklasički list?

I. Odemos, Predoslje. Če se mi posreči Vašo pesem »Na pot« na nekaterih mestih dobro popraviti, jo priobčim. Postavljam torej predpogoj! Da boste vedeli, zakaj, če bi je ne brali tiskane.

A. O., Sv. Ilj. Ker se tako zelo bojite našega radia in želite, da Vas končno pozabimo, Vam v radiu ne bom več odgovarjal.

A. B., Gorjuša. Čudno, da se tudi Vi bojite radia! Cemu? Saj mi je Vaš nasvet zelo dobrodošel. — O septemberski »Mladosti« pišete: »Posebno me je zanimal zadnji odstavek v radiu, namreč razlaga raznih tujih besed. Po mojem mnenju bi se zanimivost in poučnost »Mladosti« precej povzdignila, če bi se ta razlaga stalno vpeljala. Večkrat kaj berem in dasi sem v raznih tujkah že precej podkovan, vendar še najdem katero, ki me takorekoč vrže iz tira. No, mislim, da imam v tej nesreči dovolj tovarišev, zato si tega ne ženem dosti k srcu. Želel bi pa, da bi »Mladost« stalno prinašala v posebnem odstavku razne tuje in moderne (?) besede s kratko razlago, kaj pomenijo in kakšen slovenski izraz imamo zanje.« — Vaš predlog je prav na mestu in ga bo skušalo uredništvo v prihodnjem letniku udejestviti. Prosimo pa, da nam bratje priskočijo na pomoč s tem, da nam pošljejo izrazov, o katerih žele razlage. Sledite zgledu Serajnikovega Mirka!

Trem dijakom, Št. Vid. Vi se torej pritožujete, da so naši predpisi za reševanje uganke prestrogi. Vprašamo: Ali nima tisti, ki razpisuje za uganke nagrade, vseh pravic, da stavi tudi pogoje? Kdor pogoje izpolni, je prav, ne silimo itak nikogar. — Da se Vam ustreže, je uredništvo od svoje prakse odstopilo.

Mali oglasi.

Orlovski kroj, dobro ohranjen, za srednjo postavo, se poceni proda. Kje, pove uprava »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom.

Iz kraja v kraj.

Dobova.

Dne 26. sept. 1925. je imel naš odsek svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika br. Andrej Gašparin, za načelnika br. Franc Šetinc, za tajnika br. Urek, za vaditelja br. Znideršič in br. Molan. — Pretečeno leto je naš odsek veliko napredoval, čeravno je star komaj eno leto. Imamo 16 lastnih krojev, in 22 dobrih telovadcev. Nekatero je v začetku vlekla zraven rdeča srajca, toda brat predsednik in načelnik sta takim lepo povedala, da mora pravi Orel tudi delati, ubogati in se dostojno obnašati. Kroje je izdelal član odseka br. Andrej Urek. Pozimi se hočemo pripravljati za prihodnje leto. Upamo, da nas bo že več. Mi pa, kar nas je dosedaj, hočemo neomajno vztrajati! — Bog živi!

Stara Vrhnika.

Čeprav je naš odsek še mlad, hočemo kljub temu napisati nekaj vrstic v list, ki gre med vse naše brate. Ustanovili smo odsek dne 7. junija t. l. z 21 člani in s 24 nižjimi naraščajniki. V primeri z malo vasjo so naše mlade moči večje. Po pridnem vadenju smo se dne 2. avgusta drznili tekmovati s sosednjim odsekom Verd na prireditvi v štafetni tekmi s šestimi tekači. Nismo bili zadnji! Tudi pri nas smo imeli srenjsko prireditve, in sicer dne 6. septembra. Bilo je tisti dan prav lepo. Nastopilo je večje število članov in članic kakor tudi nižjega naraščaja. Občinstvo nas je prišlo gledat v lepem številu. Br. predsednik Janko Mesec je imel pozdravni govor pred vasjo, nato je bil spreved po vasi na telovadišče in ob 3. uri začetek

telovadbe. Vršila se je tudi tukaj štafeta tekma med srenjskimi odseki ob veliki napečnosti občinstva. — Bog živi!

Novo mesto.

Ugodni jesenski dnevi so nas privabili na plan. Po dolgotrajnem molku se prvič zopet oglašamo v širši javnosti, kajti iz naših vrst iz tukajšnjega kraja dolgo ni bilo ničesar slišati, zato se bodo pač naši bratje čudili, ko bodo enkrat brali dopis tudi iz Novega mesta. Pa poglejmo, kako je z nami. V bolečinah je bil rojen naš odsek, in v osamelosti in zapuščenosti je rasel navzgor, ker je tukajšnje prebivalstvo po večini nam nasprotnega mišljenja. Že smo mislili, da nam je zasijala zarja lepše bodočnosti, ko smo dobili na razpolago gimnazijsko telovadnico z vsem orodjem vred. A za to zarjo ni vželo sonce, marveč je takoj postal večer, ker pred pol leta je bila telovadnica odpovedana. Toda Orel ne sme izgubiti poguma in tudi mi ga nismo. Iskali smo tu, iskali tam, in končno smo našli prostor, ki je sicer mal, a za silo nam služi kot provizorična telovadnica. Križ je seveda to, ker smo skoro brez vsakega orodja. No, pa tudi tu nismo obupali, marveč zavihali rokave in šli na delo. Na marsikatera vrata smo potrkali in iskali podpore pri vseh naših somišljenikih, in ne brez uspeha. Sedaj imamo že toliko, da si v najkrajšem času nameravamo kupiti drog. — Ne skrbimo pa samo za tehnično vzgojo in stremimo le v tej smeri za popolnostjo. Ne! Vsak teden imamo redne fanfotske sestanke, na katerih nastopajo bratje z deklamacijami, nekateri pa celo s predavanji. Le volje je treba in poguma, pa gre! — Bog živi!

Rajhenburg.

Naš odsek je dne 27. septembra t. l. ob priliki 15 letnice ustanovitve priredil telovadno akademijo, ki je obsegala 10 telovadnih in 3 pevske točke, 2 deklamaciji in pozdravni govor br. predsednika. Kot prva je bila na sporedu orlovska himna. Zapeljo jo je enoglasno pod vodstvom pevovodje br. Franja Avsenaka 14 članov v telovadnih oblekah. Nato je br. predsednik v kratkem in jedrnatem govoru orisal občinstvu pot orlovstva ter pozval starše, naj zaupajo svoje sinove nam, naj jih pošljejo pod orlovski prapor. Temu je sledil pozdrav na prapor, ki ga je izvedlo 14 članov v telovadnih oblekah in 18 naraščajnikov (vsaka vrsta posebej). Proste vaje za leto 1925. so izvajali s spremljevanjem klavirja (zaradi pomanjkanja prostora) samo 3 člani, izvajanje pa je bilo lepo, enotno. Nastop naraščajnikov s svojimi prostimi vajami nas je, kljub nekaterim hibam, iznenadil, saj je bilo to zares veliko, kar so pokazali po tako kratki dobi učenja. Vsa hvala gre v tem pogledu pač br. Fabjančiču, ki se tako vneto zavzema za naše male. — Izvedba odsekovnih prostih vaj je bila enotna, posamezni gibi so se izvajali ostro in brez štetja, kakor tudi one za 1925. Posebno je občinstvu imponiral odhod —

vrsta je namreč zapustila oder v lahnem teku. Moški zbor je nato zapel koroško narodno »Pojdem v rute«, ki je, mislim, ganila srca vseh. — Kot »novotarijo« (vsaj za nas) smo pa vpletli v program dviganje 28 in 68 kg težkih ročk, kar je izvrstno rešila vrsta šestih telovadcev. Ta točka programa je na občinstvo napravila močan efekt, zato je bila vrsta pozdravljena z burnim aplavzom. — Deklamaciji, članska kakor tudi naraščajska, sta bili prednašani dobro. — Naraščajska skupina, pri kateri je sodelovalo 7 naših malih, je bila izvedena zelo dobro, sigurno. Istotako tudi članska skupina, sestavljena iz 12 gibov. — Na drogu je nastopila vrsta 9 telovadcev. (Vsekakor korak naprej od zadnje akademije, ko smo morali prositi orodne telovadce od drugih odsekov in smo še kljub temu komaj spravili skupaj vrsto 5 telovadcev za bradljo.) — Na bradlji je nastopilo ravnotako 9 telovadcev. Moški zbor (19 pevcev) je zapel nato »Oj ta soldaški bobenc«, nakar je sledila zaključna skupina 14 članov in 18 naraščajnikov s praporom.

Bratje! Akademija, s katero smo pokazali občinstvu, da naš Orel ne drži sklenjenih peruti, naj nam bo dokaz, da je lepa prireditelj sad vzajemnega dela, vstrajnosti, discipline, volje. Delajmo tako naprej! — Bog živi!

L. A.

Celje.

Dne 9. avgusta t. l. je orlovski odsek v Celju napravil svojo prireditev v celjski okolici, na Babnem in sicer samo popoldne. Ob dveh se je podal sprevod z železničarsko godbo iz Celja na čelu iz mesta proti Babnemu. V sprevodu je korakalo 30 članov v krojih, 20 Orlic, 61 nižjega naraščaja ter 15 gojenk. Ob treh se je pričela javna telovadba, pri kateri je nastopilo 24 članov, 16 Orlic, ter 56 nižjega in 14 višjega naraščaja. Vadili so proste vaje za leto 1925. Nato so nastopili člani na orodju in sicer na bradlji ter drogu in višji naraščaj na kozi. Orodna telovadba pod vodstvom br. Vebra je bila krasna, najtežje vaje so se z eleganco izvajale. Telovadbo je zaključila lepa skupina. Telovadbi je sledila prosta zabava, ki je trajala do mraka. V mraku so se ljudje razšli z zavestjo v srečo, da so doživeli dan poštenega veselja in neprisiljene zabave.

Žižki v Prekmurju.

Zopet nam je ugrabila smrt iz naših vrst uglednega in vrlega člana, Mihala Grůškovernjak. Dne 31. avgusta t. l. je našel smrt v vodi. Šel je zjutraj vesel z doma (bil je krojaški pomočnik) v Crenovec na delo. Čez dan je bil po opravkih pri Muri, zato se je šel kopat. Plaval je čez Muro in prišel že skoro na drugi breg, ko so mu moči odpovedale. Padel je v nezavest in naglo utonil. Iz vode so ga potegnili 2. septembra. Njegovega pogreba se je udeležilo nad 300 ljudi poleg Orlov, ki so blagega Mihala tudi nosili na zadnji poti. Počivaj v miru, dragi Miško!

Za šalo in zares.

Za smeh.

Starost. Kmet sosedu: »Sosed, kako pa veš, koliko je kokoš stara?« — Sosed: »Po zobeh!« — Kmet: »Kako to, saj kokoš nima zob!« — Sosed: »Jih imam pa jaz!«

Raztresenost. Služkinja: »Gospod profesor, tatje so v hiši!« — Profesor: »Povej jim, da danes nimam časa, naj pridejo drugi!«

Uganke naših Orlov.

Urednik: Peter Butkovič-Domen
Zgonik, p. Prosek (Italija)

1. Zlogovnica.

(Fr. Modrinjak, Maribor.)

Ča, če, člo, i, ja, ja, je, ka, ka, lja, ma, naj, ne, pri, so, sre, ta, te, ve, več, vra, za, za, žmi.

Sestavi iz teh zlogov znano Slomšekovo navodilo za življenje.

2. Spremenitev.

(S. O., Sele.)

n o č	. . .
.
.
.
.
. . .	d a n

Izpreminjaj v besedi »noč« in v naslednjih besedah po eno črko tako, da bo deseta beseda »dan«.

3. Posetnica.

(Miroļjub, Kočevje.)

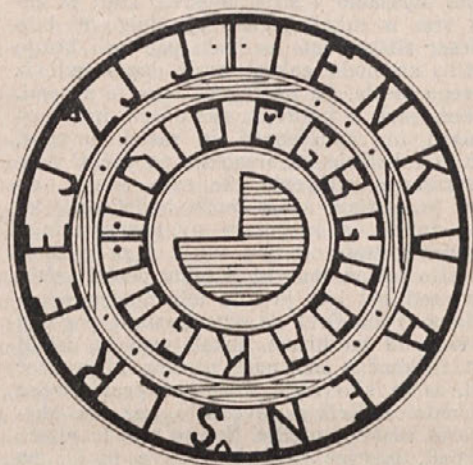
J. P. Dušan Osojnik
lirik

Kaj je ta pesnik po poklicu?

Vsebina 11. štev. Prosveti in omiki: J. Pogačnik: Za praznik Brezmadežne. — Kaj bomo na letošnjih fantovskih večerih. — Dr. I. Pregelj: Lilija mogota. XI. Skrivnostna Roža. — Otokar J.: Melanholični temperament. — Škender: Goriška v tujini. — J. Pengov: Pod tropičnim solncem. — I. Sušnik: Pogled na zvezdnato nebo. — V. Kocijančič: Hočeš zdravih nog? — To in ono: Telovadna in sportna poročila. — Drobtine in še kaj. — Nove knjige. — Urednikov radio. — Mali oglasi. — Iz kraja v kraj. — Za šalo in zares. — Slika: Zmagovalna vrsta šentpeterskega Orla.

4. Krog.

(Vinko, Dravlje.)

Rešitev uganke je poslati v zaprtem pismu do 5. decembra na uredništvo »Mladosti«, Ljubljana, Ljudski dom. Izžreban rešilec vseh uganek dobi novo telovadno majico. (Kdor se poteguje za nagrado, naj sporoči številko majice.)

Rešitev uganke v 10. številki.

1. **Skrivalica:** Če Bog ne plača slednji dan, mu mar zato ni krivec znan? (Gregorčič, Job.) — 2. **Spomenik:** Butkovič Peter — Domen, Zgonik, Primorsko. — 3. **Premikalnica:** Štefan, Kamila. — 4. **Ogenj:** Ogenj dobro služi, a slabo gospodari

Vse uganke so prav rešili: Stanko Štrukelj, Št. Vid nad Lj.; Peter Gaspari, Št. Vid nad Lj.; Josip Milič, Št. Vid nad Lj.; Stanko Jeglič, Ljubljana; Franc Benedik, Kranj; Janko Sedej, Ljubljana; Ludovik Kotnik, Dobrije in France Modrinjak, Maribor.

Izžrebana sta bila: Franc Benedik, Kranj in Janko Sedej, Ljubljana.

Pletilni stroji

Veliko kupcev obžaluje neprevidni

nakup pletilnih strojev od nezanesljivih oseb ali tvegan. Ako hočete imeti res zanesljiv in najmodernejši stroj, in če treba tudi pouk, se obrnite na samozastopstvo

Fran Kos v LJUBLJANI, Židovska ulica 5 ki nudi le prvovrstne pletilne stroje obče priznanih najboljših in najstarejših tovarn, z jamstvom za stroj in vsakršno popravilo po najnižjih tovarniških cenah.

Naša domača Kolinska cikorija

je izborna in izdatna.

Zelo priporočamo!

Čične ilustracije in jasni klišeji

dajo reklamni šele pravo lice!

Jugoslovanska tiskarna
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Klišarna Litografija Kameno-
in offset-tisk - Rotacija - Stereotipija - Knjigo- in umetniški tisk

Salda-konti, štrance,
blagajniške knjige,
= amerik. žurnale =
odjemalne knjižice

itd. — nudi p. n. trgovinam po izredno ugodnih cenah

knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani, Kopit. 6/II.

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 8

se priporoča cenjenemu občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del ter za pokrivanje streh.

Vsa stavbna in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji ceni.

Podružnica v TRSTU, Via Miramare 65,
ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

Stavbno podjetje IVAN OGRIN
LJUBLJANA, Gruberjevo nabrežje št. 8

(telefon 426)

se priporoča za vsa stavbna dela ter nudi po zelo nizkih cenah vseh vrst

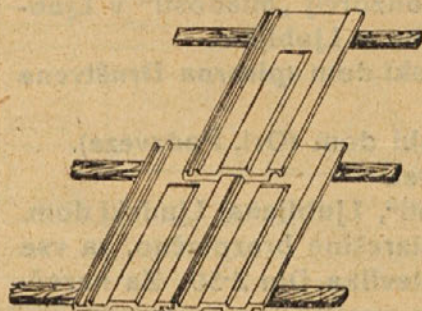
..... **opeko**

(strešno, zarezano in navadno opeko, bobrovec, žlebnike, opeko za tlak in cementne cevi.)

Lastna pekarna na Črnučah.

Zaloga tudi v Ljubljani.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d. d.
v Ljubljani, Miklošičeva c. 13
(prej Vidle - Knez, tovarne na Viču in Brdu)

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše, preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zareza, kakor tudi bobrovcev (biber) in

== **zidno opeko** ==

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba.

Orel, naročaj vse društvene in odsekovne potrebščine pri lastni zadrugi! Ne podpiraj nasprotnikov! Zato kupuj le pri Društveni nabavni zadrugi! Svoji k svojim!

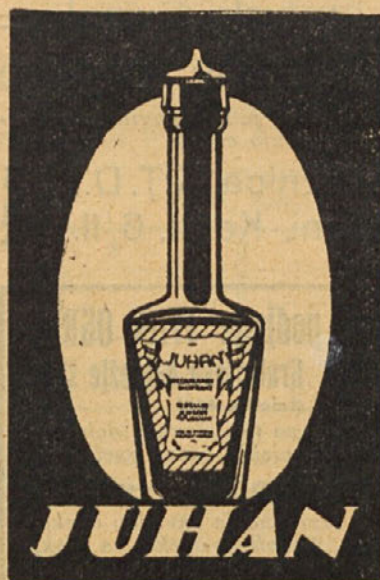
Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljše in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila. —

Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko:

„Jelen“

Zahtevajte cenik!

Zahtevajte cenik!

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj,
telovadne obleke, telov. čevlje,
poslovne tiskovine in
knjige za odseke.**

Tiskovine za ČEBELICO. Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev.

Sprejema vloge v **Centralno Čebelico** in jih obrestuje po 6%.

Kupujte pri lastnem podjetju!

MLADOST

glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. — Urejuje Jože Jagodic, Ljubljana. — List izdaja konzorcij „Mladosti“ v Ljubljani. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge).

Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza).

Odgovorni urednik: Franc Zabret.

Naroča se: Upravništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno; posamezna številka Din 2·50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.